

כשמאסלו, פיגמליון, אימון אישי , סליגמן ו'גריט' נפגשים

כתבה: מירה רוסקיס, מנהלת מודל חינוך הוליסטי .

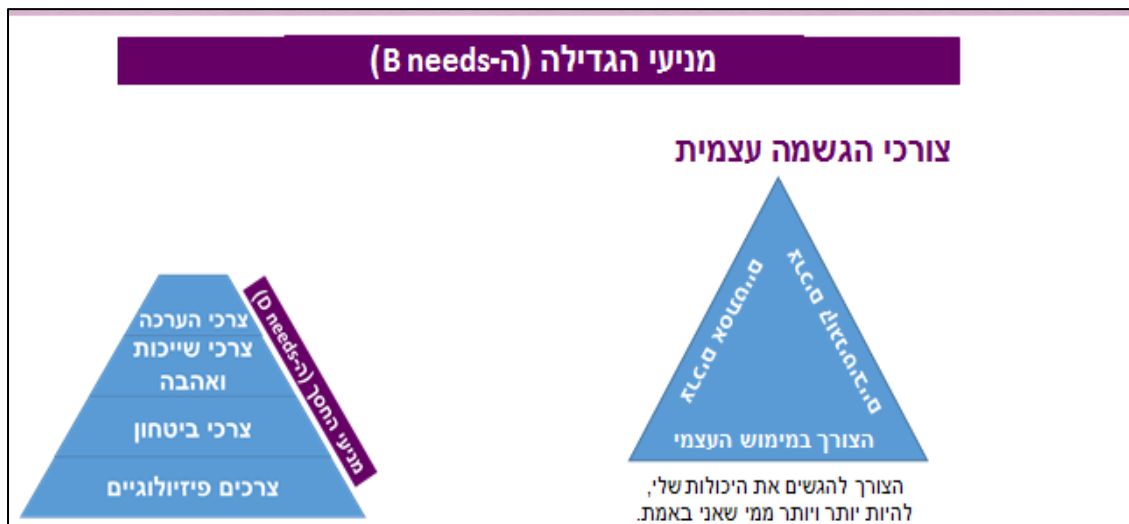
תפקוד לימודי מהווה תחום ליבה בבית-הספר וממלא תפקיד משמעותי בהתפתחות החיובית של ילדים ונוער. דיאלוג מורה-תלמיד הכולל הבעת עניין אותנטי ואמפתי בתחומי העניין והיכולות של התלמיד, כמו גם מתן משוב המעודד למידה גם במצבי כישלון, תקיעות וקושי – מאפשר לתלמיד לבטא את חוזקותיו במרחב בטוח ותומך, מהווה מפתח חשוב להמשך למידה, התפתחות ושיפור. במילים אחרות, המסר המועבר לתלמיד על-ידי הדמויות המשמעותיות במערכת החינוכית מכוון את האופן בו הוא **לומד לחשוב ולתפוס את עצמו** ויש לו משקל חשוב בבניית הביטחון העצמי ומימוש הפוטנציאל.

הישגים לימודיים מתבססים בנוסף על מיומנויות וכישורים לימודיים גם על גורמים פנימיים כמו הנעה עצמית המובילה להתמדה במשימה, מעורבות פעילה, השקעת מאמץ קוגניטיבי וריכוז לאורך זמן .

(ד"ר פנינית נצר רוסו מתוך מאמר רקע תיאורטי תשתיתי למודל החינוך ההוליסטי)

מבט הוליסטי והתייחסות לכל אדם (תלמיד, מורה, מנהל) יכול תמיד גם את המרכיבים הבסיסיים עליהם דיבר אברהם מאסלו בפרמידת הצרכים. לא ניתן לעבוד על תהליכים קוגניטיביים וצורך במימוש עצמי מבלי לוודא שהצרכים הבסיסיים הפיזיולוגיים, צרכי ביטחון, שייכות והערכה – מקבלים מקום והתייחסות. לפיכך בפרמטרים של המיפוי ההוליסטי ובחוברת 'קול תלמיד-כל מורה' (ואפשר גם..."קול מורה – כל תלמיד"...) הפונה לכלל אוכלוסיית המורים והתלמידים יש **מיקוד בהקשבה* והתייחסות** להרגלי חיים, לכישרונות, לחוזקות, למשוב איכותי, לאמונה ביכולות התלמיד .

פירמידת הצרכים של אברהם מאסלו Maslow's Hierarchy of Needs

קיים קשר הדוק בין ציפיותיו של האדם מעצמו לבין הישגיו בכון שלילי או חיובי. ציפיות המושתלות באדם ביחס להתנהגותו הישגיו יכולתו הופכות להיות ציפיותיו מעצמו. דויל האנקוק וקיפר מצאו כי תלמידים שהוגדרו על ידי מוריהם כבעלי מנת משכל גבוהה (ללא מבדק פורמלי) הגיעו להישגים גבוהים בקריאה מאלה שניתן היה לחזות על פי ציוני המשכל שלהם, וההפך- תלמידים שהמורה המעיט בהערכת מנת המשכל הגיעו להישגים נמוכים מן המצופה. התופעה של 'אפקט פיגמליון' אוששה בשפע עדויות מן המחקר ומחיי המעשה, שבהן מנהלים יצרו **ציפיות גבוהות** מעובדים מן השורה והפכו אותם על-ידי כך לבעלי רמות ביצוע והישג גבוהים. הרעיון שציפיותיו של אדם מזולתו עשויות להשפיע על התנהגות הזולת.

משתמע מהדברים כי מצד המורה המשדר את הציפיות *ראה נספח קול היער בסוף החוברת פסיכולוגיים שבעזרתם מתקשרות הציפיות.

אקלים - ציפיות גבוהות של מורה מתלמיד יוצרות אקלים של חום ושל תמיכה רגשית.
משוב - מורים נותנים יותר משוב ועידוד לתלמידים שהציפיות גבוהות לגביהם.
תשומה - המורים מספקים מידע רב יותר לתלמידים שהציפיות מהם גבוהות.
תפוקה - העידוד של המורים משפיע על תפוקה גבוהה. (מקור וקרדיט ד"ר יריב בן אליעזר)

ולאחר שבדקנו הבסיס של סולם הצרכים, שידרנו ויצרנו אקלים המעודד ציפיות גבוהות בצד ההבנה שכישלונות הם חלק מתהליך למידה, נקיים **תהליך אימוני** (מקוצר) בו נקיים שלוש פגישות לאורך השנה

בפגישה הראשונה : נבנה הסכם משותף לדרך. נציב מטרות...נחלום...נקבע דרכי פעולה.
בפגישה השנייה נבדוק סטאטוס...נשמר או נשנה המתווה ובפגישה השלישית האחרונה- נקיים רפלקציה ונבנה תכניות לעתיד. (מומלץ לקרוא **דיאלוג מורה תלמיד מתווה לשיחות אישיות בין מורים לתלמידים**)

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Shefi/KishureiChaim/DialogM/oreTalmid>

פרופסור אנג'לה דאקוורת פרופסור לפסיכולוגיה באוניברסיטת פנסילבניה, בספרה GRIT (2017)

טוענת לאחר מחקרים ממושכים **שאנשים מצליחים** הם אנשים שיש להם 'גריט'. (Grit הינו מונח אותו טבע הפסיכולוג והפילוסוף האמריקאי ויליאם ג'ימס (1842-1910) במאמרו, "מה הופך את החיים למשמעותיים". לפי גישתו, אנשים מצליחים במיוחד הם אנשים שמאופיינים בגריט – מילה המאגדת בתוכה להט, התמדה, אומץ ונחישות.

באמצעות עבודת עומק עם 24 החוזקות של פיטרסון וסליגמן (החוזקות הם חלק מהמיפוי ההוליסטי ולהטמעת השפה פותחו קלפים מותאמים לעבודה עם ילדים, נוער ומבוגרים)

נתמקד בשיח עם התלמידים בחוזקות ה'גריט':

עבודה עם כשרונות ומיפוי החוזקות		מדיה ועוצמה
6 קטגוריות מחולקות ל-24 חוזקות	יציירתיות - סקרנות - פתוח לרעיונות - אהבה ללמוד - פרספקטיבה	חוכמה וידע
מקוריות - גבורה - התמדה - התלהבות	טוב לב - אהבה - אינטליגנציה חברתית	אומץ לב
הגינות - מנהיגות - עבודת צוות	מחילה - ענוה - זהירות - ויסות עצמי	אנושיות
הערכת יופי ומצוינות - הכרת תודה - תקווה - הומור - דתיות		צדק
		מתינות
		התעלות

✓ בתשוקה למה שהם עושים. שמחים לקום בבוקר לעוד יום בתחום שהכי מעניין אותם .

✓ בתקווה- העיקר הוא לאמץ ראייה אופטימית: אם לא הצלחנו זה בגלל משהו לא נכון שעשינו, שבשליטתנו ושנוכל לשפר, ולא כוח עליון או משהו שאי אפשר לתקן.

✓ "בהתמדה ובנחישות דרך "אימון מכוון" — עם הרבה מטרות קטנות, מדידות ומשובים. הם מקדישים הרבה זמן ללמידה, מתוך רצון להתקדם, להעמיק — ולנצח את עצמם .

נזכור **שהפן האנושי בבית הספר יקדם גם את הפן האקדמי**. תלמידים מצפים ומייחלים ליחס אישי, לעידוד, ליחסי כבוד הדדי, להקשבה, להתחשבות, לשיתוף. תכנון לימודים במערכת חינוכית חייב אם כן לטפח גם יחס אנושי ולא להשאירו מעבר לגדר. בעידן פוסט-מודרני אין הצדקה להפריד קוגניציה מרגש וחברה, להבחין בין התחנכות ללמידה, להבדיל לימוד פורמלי מפעילות בלתי פורמלית (למפרט, 2009). **יחס אישי ואנושי מהווה מעין "חמצן" ללמידה בבית הספר**. ד"ר יעל

נבו

המאמר הינו פתיחה לחוברת **קול תלמיד- כל מורה**

ממטרות להצלחות- במבט הוליסטי

שהופקה על ידי 'מודל החינוך ההוליסטי' שבהובלת רשת אורט